

De invloed van een negatieve beslissing van een scheidsrechter op de emoties en
gedragsintenties van voetballers in Nederland

Paulien Hilbrands
Universiteit Twente

Naam: P. Hilbrands

Studentnummer: 1170538

Masterthese

1ste begeleider: E. G. Ufkes

2de begeleider: S. Zebel

Masterspecialisatie Conflict, Risico en Veiligheid

Universiteit Twente

Datum: 2 oktober 2013

Samenvatting

Door de toenemende diversiteit in de samenleving nemen communicatieproblemen toe, waardoor conflicten kunnen ontstaan. Ook op het voetbalveld is deze toename te zien. In dit onderzoek zal daarom worden onderzocht hoe voetballers een negatieve beslissing van een scheidsrechter interpreteren door te kijken welke emoties en gedragsintenties deze beslissing oproept. Een negatieve beslissing wordt gezien als een, in de ogen van de voetballer, terechte of onterechte beslissing van een scheidsrechter over een goede of foute sliding die de voetballer zelf heeft gemaakt. Daarnaast wordt onderzocht of de reacties die zo'n beslissing oproept verschillend zijn bij scheidsrechters die tot de in- of outgroup van de voetballers behoren. Dit wordt gedaan door de autochtone of allochtone afkomst van de voetballers te vergelijken met die van de scheidsrechter. Ook wordt onderzocht of en welke rol negatieve meta-stereotypen spelen onder de allochtone voetballers. Aan dit onderzoek deden 224 deelnemers mee waarvan 159 autochtone en 65 allochtone deelnemers. Een onterechte beslissing van een scheidsrechter wekte meer boosheid en minachting op dan een terechte beslissing. Ook zorgde het voor meer normatieve gedragsintenties (uitleg willen vragen) en non-normatieve gedragsintenties (het willen slaan van de scheidsrechter). Minachting werd het meest ervaren bij een onterechte beslissing van een scheidsrechter die tot de outgroup van de voetballers behoorde. Boosheid medieerde daarnaast het effect van een onterechte beslissing op normatieve gedragsintenties en minachting het effect op non-normatieve gedragsintenties. Negatieve meta-stereotypen bleken echter geen rol te spelen bij de allochtone voetballers. De implicaties voor onderzoek naar groepsprocessen, emoties, gedragsintenties en meta-stereotypen worden besproken.

Introductie

Conflicten zijn aan de orde van de dag, iedereen heeft namelijk weleens te maken met conflicten. Ook in de voetbalwereld zijn conflicten niet meer weg te denken, emoties kunnen hoog oplopen als bijvoorbeeld een scheidsrechter tijdens een belangrijke voetbalwedstrijd de verkeerde beslissing neemt. Ondanks dat de meeste voetbalwedstrijden in Nederland zonder problemen verlopen komen er volgens de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB) nog maar al te vaak incidenten voor op en rond het voetbalveld (Jaarverslag KNVB, 2012). Incidenten waarbij buitensporig fysiek en/of verbaal geweld wordt gebruikt jegens een individu of groep komen vaak voort uit conflicten die op het veld zijn ontstaan tussen bijvoorbeeld spelers onderling of tussen spelers en scheidsrechters (Jaarverslag KNVB, 2012). Een recent voorbeeld van hoe zo'n conflict uit de hand kan lopen vond plaats op 2 december 2012, toen de 41-jarige grensrechter Richard Nieuwenhuizen uit Almere dusdanig werd mishandeld door voetballers uit Amsterdam dat hij een dag later aan zijn verwondingen overleed (Julen, 2012).

Uit voorgaand onderzoek blijkt dat bepaalde groepsprocessen en de manier waarop we situaties interpreteren een grote invloed kunnen hebben op het ontstaan van conflicten. Bij een toenemende diversiteit in de samenleving kunnen intra-individuele verschillen sneller leiden tot categorisatieprocessen, waardoor communicatieproblemen en conflicten kunnen ontstaan (Tajfel, 1969; Brown, 1995). Daarnaast laat eerder onderzoek zien dat deze processen een rol kunnen spelen bij de interpretatie van conflictsituaties en de emoties die daardoor kunnen worden ervaren (Ufkes, Otten, Van der Zee, Giebels, & Dovidio, 2011). De toenemende diversiteit in de samenleving is ook te vinden op het voetbalveld, wat de vraag oproept of dit de kans op negatieve reacties en conflicten volgend op een beslissing van een scheidsrechter verhoogt. In dit onderzoek staat daarom de volgende vraag centraal: Hoe reageren voetballers op een negatieve beslissing van een scheidsrechter? Een negatieve beslissing wordt gezien als een, in de ogen van de voetballer, terechte of onterechte beslissing van een scheidsrechter over een goede of foute sliding van de voetballer zelf. Daarnaast wordt gekeken naar de invloed van de afkomst van zowel de voetballers als de scheidsrechters op deze reacties en zal worden onderzocht of verwachtingen waarvan voetballers denken dat scheidsrechters ze over hen hebben hierbij een rol spelen.

Sociale categorisatie en groepslidmaatschap

Mensen hebben automatisch de neiging om andere mensen te groeperen op basis van gemeenschappelijke kenmerken, zoals huidskleur (Tajfel, 1969). Deze sociale categorisatie is

functioneel, aangezien het orde schept in de grote hoeveelheid prikkels die men dagelijks moet verwerken in interacties met anderen. Daarnaast vereenvoudigt het de informatie over verschillende mensen die we tegenkomen (Oakes, Haslam, & Turner, 1994). Sociale categorisatie zorgt daardoor voor een zekere mate van voorspelbaarheid waar mensen hun gedachten, emoties en gedrag met andere groepen vaak op baseren (Tajfel, 1982). Volgens de sociale identiteitstheorie van Tajfel en Turner (1979) ontlenen mensen in belangrijke mate hun identiteit aan de sociale categorieën (sociale groepen) waar men toe behoort. Mensen zullen zich om die reden meer identificeren met groepen die gelijkenissen met henzelf vertonen (*ingroups*) dan met groepen die dat in mindere mate doen (*outgroups*). Dit wordt ook wel aangeduid met de term zelfcategorisatie, die stelt dat wanneer het groepslidmaatschap van een individu saillant wordt ze zichzelf gaan zien als (prototypisch) lid van de groep in plaats van unieke individuen (Turner, Hogg, Oakes, Reichner, & Wetherell, 1987).

Ondanks deze functionaliteit kunnen categorisatieprocessen echter ook leiden tot communicatieproblemen tussen groepen waardoor conflicten kunnen ontstaan (Brown, 1995). Het simpelweg categoriseren van andere mensen als leden van de ingroup of de outgroup kan namelijk al effect hebben op de emoties en gedragsintenties die mensen ervaren in interactie met anderen. Zo hebben mensen de neiging om de ingroup boven de outgroup te verkiezen en de outgroup minder positief te beoordelen dan de ingroup (Brown, 2008). Daarnaast wordt kritiek over de eigen ingroup door een lid van de outgroup minder getolereerd dan kritiek gegeven voor een lid van de ingroup, wat ook wel het intergroup sensitivity effect wordt genoemd (ISE; Hornsey, Oppes, & Svensson, 2002). Een verklaring voor dit effect zou kunnen zijn dat kritiek over de ingroup door een lid van de in- of van de outgroup wordt gedreven door verschillende emoties (Hornsey & Imani, 2004). Kritiek gegeven door een lid van de ingroup wordt namelijk vaak gezien als constructief aangezien deze hierdoor niet alleen kritiek heeft op de groep maar ook op zichzelf als onderdeel van de groep (Hornsey, Trembath, & Gunthorpe, 2004). Daarnaast staan groepen vaak wantrouwig tegenover leden van de outgroup omdat ze denken dat deze outgroups een negatief beeld hebben over de eigen ingroup (Insko & Schopler, 1998; Vorauer, Hunter, Main, & Roy, 2000). Bij kritiek door een lid van de outgroup wordt de spanning tussen beide groepen groter waardoor de groepsverschillen duidelijker worden en negatieve emoties kunnen optreden in interactie met deze outgroup (Hornsey et al., 2002).

De rol van emoties

Naast groepslidmaatschap heeft de situatie zelf ook invloed op de emoties die mensen

kunnen ervaren in interactie met anderen. Volgens de appraisal theories of emotion worden de emoties die iemand kan ervaren in een bepaalde situatie namelijk beïnvloed door de manier waarop deze specifieke situatie wordt geïnterpreteerd, afhankelijk van de mate waarin de situatie bijvoorbeeld iemands doelen belemmert en waarin hij of zij de mogelijkheid heeft zich aan te passen aan de situatie (Frijda, Kuipers, & Ter Schure, 1989). Als een situatie bijvoorbeeld wordt geïnterpreteerd als oneerlijk of onterecht kan dit negatieve emoties oproepen, zoals boosheid en minachting (Mikula, Scherer, & Athenstaedt, 1998; Van Zomeren, Postmes, & Spears, 2008). De interpretatie van een situatie speelt echter ook een belangrijke rol in combinatie met groepslidmaatschap. Volgens de intergroup emotion theory (IET; Smith, 1993), die gebaseerd is op de appraisal theories of emotion (Frijda et al., 1989) en de sociale identiteitstheorie (Tajfel, 1974; Turner, 1987), worden emoties en gedragsintenties namelijk beïnvloed door de manier waarop bepaalde inter-groepssituaties worden geïnterpreteerd. Deze interpretatie kan afhangen van vele factoren zoals macht, status en groeps grootte van zowel de ingroup als de outgroup (Mackie, Devos, & Smith, 2000). Zo zullen mensen bij een conflict in een inter-groepssituatie meer boosheid ervaren en de outgroup willen confronteren als de outgroup als zwakker wordt waargenomen dan de eigen ingroup (Mackie et al., 2000). Iets soortgelijks werd gevonden in onderzoek van Ufkes et al. (2011), echter kwam in dit onderzoek naar voren dat stereotypen over de outgroup van invloed kunnen zijn op de interpretaties, emoties en gedragsintenties van mensen in inter-groepssituaties. Een stereotype is een opvatting over een groep mensen die voor vrijwel alle leden van die groep geldt, waardoor het een versimpelde werkelijkheid van de wereld weergeeft (Fiske, 1993). Het zijn vaak ideeën van mensen binnen hun ingroup over mensen uit een bepaalde outgroup, waar mensen hun gedachten, emoties en gedrag met deze outgroups vaak op baseren (Brybaert, 2006; Brown, 2008).

Emoties zijn daarnaast functioneel omdat ze gedrag kunnen aansturen in onder andere conflictsituaties (Scherer, Schorr, & Johnstone, 2001). Volgens onderzoek van Wright, Taylor en Moghaddam (1990) kunnen negatieve emoties, zoals boosheid en minachting, leiden tot specifieke gedragsintenties om de positie van een individu of groep in zo'n soort situatie te verbeteren, middels: 1) een accepterende gedragsintentie, waarbij men geen actie onderneemt om zijn of haar positie te verbeteren; 2) een normatieve gedragsintentie, waarbij men bijvoorbeeld om uitleg vraagt en 3) een non-normatieve gedragsintentie, waarbij men zijn of haar positie probeert te verbeteren middels het gebruik van bijvoorbeeld geweld. Het ervaren van specifieke emoties kan vervolgens in verband worden gebracht met het uiten van specifieke gedragsintenties. In de onderzoeken van Tausch et al. (2011), Fischer en Roseman

(2007) en Bar-Tal (2004) werd namelijk gevonden dat boosheid vooral een rol speelt bij het optreden van normatieve gedragsintenties en minachting bij het optreden van non-normatieve gedragsintenties.

Meta-stereotypen

Het categoriseren van andere mensen als leden van de ingroup of de outgroup (Brown, 1995; Brown, 2008) en de manier waarop (conflict)situaties worden geïnterpreteerd (Frijda et al., 1989) kunnen dus van invloed zijn op de emoties en gedragsintenties die worden ervaren in interactie met anderen. Volgens de intergroup emotion theory kunnen ze ook samen van invloed zijn. In onderzoek van Ufkes et al. (2011) werd bijvoorbeeld gekeken welk effect stereotypen in conflictsituaties hadden op emoties en gedragsintenties. Naast stereotypen over andere groepen kunnen mensen echter ook overtuigingen hebben over de stereotypen die de leden van een bepaalde outgroup hebben over de eigen ingroup, dit worden ook wel meta-stereotypen genoemd (Vorauer, Main, & O'Connell, 1998). Ondanks dat meta-stereotypen nog niet zo vaak zijn onderzocht, spelen ze een belangrijke rol in inter-groepssituaties. In interactie met andere groepen worden mensen namelijk niet alleen beïnvloed door de stereotypen die ze hebben over de outgroup, maar ook door de stereotypen die ze denken dat de outgroup over hun eigen groep heeft. Uit onderzoek van Gordijn (2002) blijkt dat meta-stereotypen worden geactiveerd en gedrag met anderen kunnen sturen in inter-groepssituaties waarin men zich beoordeeld voelt door een ander. Wanneer mensen zich negatief beoordeeld voelen door leden van een outgroup kan dit negatieve emoties oproepen, in die zin dat ze zich negatief uitlaten over de interactie met deze outgroups en dat ze negatieve gevoelens ervaren over de leden van die outgroup (Vorauer et al., 1998). Daarnaast treden meta-stereotypen vooral op in situaties waarin een outgroup macht heeft over de ingroup, waardoor negatieve meta-stereotypen dus meer worden ervaren door een groep die weinig macht heeft, zoals een etnische minderheidsgroep, dan door een groep die veel macht kan uitoefenen (Lammers, Gordijn, & Otten, 2008).

Wanneer meta-stereotypen eenmaal zijn geactiveerd kunnen deze, volgens onderzoek van Kamans, Gordijn, Oldenhuis en Otten (2009), de interactie en het gedrag met andere groepen op twee manieren beïnvloeden: 1) door middel van assimilatie, waarbij iemand zich aanpast aan het meta-stereotype waarvan hij of zij denkt dat deze over zijn of haar groep bestaat en 2) door middel van contrasteren, waarbij iemand zich afzet van het beeld dat over zijn of haar groep bestaat. In het onderzoek van Kamans et al. (2009) werd onderzocht welke negatieve meta-stereotypen er bestaan over Marokkaanse jongeren in Nederland en of zij zich

assimileren aan dit beeld of juist contrasteren van dit beeld. Er werd gevonden dat Marokkaanse jongeren het idee hadden dat de Nederlandse bevolking hun groep agressief en crimineel vond en dat zij zich eerder zouden assimileren aan dit beeld dan ervan willen contrateren. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat meta-stereotypen niet alleen informatie geven over hoe de outgroup de ingroup ziet (“de Nederlandse bevolking ziet mij Marokkaan als agressief en crimineel”), maar ook over hoe de outgroup zichzelf ziet (“de Nederlandse bevolking vindt zichzelf niet agressief en crimineel”). Door middel van assimilatie konden de Marokkaanse jongeren afstand bewaren van de Nederlandse bevolking, aangezien ze hiermee konden aangeven dat zij niet zoals de Nederlandse bevolking zijn (“Wij zijn niet zoals zij”).

Huidig onderzoek

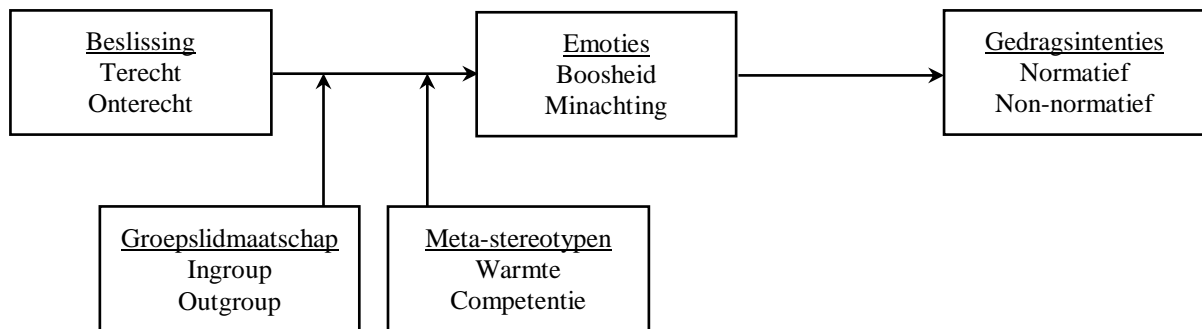
Zoals al werd aangehaald in de onderzoeken van Mikula et al. (1998) en Van Zomeren et al. (2008) wekken situaties die bijvoorbeeld worden geïnterpreteerd als oneerlijk of onterecht negatieve emoties op, zoals boosheid en minachting. Deze emoties kunnen vervolgens worden gekoppeld aan specifieke gedragsintenties; zo leidt boosheid tot normatieve gedragsintenties en minachting tot non-normatieve gedragsintenties (Tausch et al., 2011; Bar-Tal, 2004; Fischer & Roseman, 2007). Aangezien op het voetbalveld veel conflictsituaties voorkomen (Jaarverslag KNVB, 2012) zal worden onderzocht of de intergroup emotion theory ook van toepassing is op voetballers in Nederland. Dit zal worden gedaan door ten eerste te onderzoeken hoe een negatieve beslissing van een scheidsrechter tijdens een voetbalwedstrijd door voetballers wordt geïnterpreteerd door te kijken welke emoties en gedragsintenties deze negatieve beslissing oproept. Een negatieve beslissing zal in dit onderzoek worden gedefinieerd als een, in de ogen van de voetballer, terechte of onterechte beslissing van de scheidsrechter over een goede sliding (op de bal) of een foute sliding (op de man) die de voetballer zelf heeft gemaakt. De focus zal hierbij liggen op de onterechte beslissingen aangezien situaties die als onterecht worden waargenomen negatieve emoties oproepen, zoals boosheid en minachting (Mikula et al., 1998; Van Zomeren et al., 2008).

Op basis van de intergroup emotion theory zal daarnaast worden onderzocht of groepslidmaatschap ook van invloed is op de ervaren emoties en gedragsintenties als gevolg van een negatieve beslissing van de scheidsrechter. Het simpelweg opdelen van mensen als lid van de ingroup of outgroup heeft namelijk al effect op de ervaren emoties en gedragsintenties in interactie met anderen (e.g., Hornsey & Imani, 2004; Insko & Schopler,

1998). Volgens het intergroup sensitivity effect wordt kritiek van de outgroup minder getolereerd dan kritiek gegeven door de ingroup, waardoor spanningen en negatieve emoties kunnen ontstaan en de interactie tussen beide groepen verslechtert (Hornsey et al., 2002). Voetballers krijgen tijdens voetbalwedstrijden vaak kritiek op gemaakte acties door scheidsrechters waar ze verschillend op kunnen reageren. In dit onderzoek zal daarom worden onderzocht of de manier waarop voetballers reageren op een negatieve beslissing van een scheidsrechter verschillend is wanneer de scheidsrechter tot de ingroup of outgroup van de voetballers behoort. Dit wordt gedaan door te kijken naar de afkomst van zowel de voetballers als de scheidsrechters, waarvoor de definitie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) werd gebruikt. Autochtonen worden gezien als personen waarvan beide ouders in Nederland zijn geboren, ongeacht het land waar men zelf is geboren. Allochtonen zijn daarentegen personen waarvan tenminste één van de ouders buiten Nederland is geboren.

In een apart onderdeel van dit onderzoek zal tot slot worden onderzocht of meta-stereotypen, net als stereotypen (Brown, 2008; Ufkes et al., 2011), verband houden met de intergroup emotion theory van Smith (1993) en welke emoties en gedragsintenties deze vervolgens kunnen oproepen onder de voetballers. Meta-stereotypen zullen in dit onderdeel alleen worden gemeten onder de *allochtone* deelnemers, aangezien meta-stereotypen volgens onderzoek van Lammers et al. (2008) eerder zullen worden ervaren door leden van groepen die weinig macht hebben, zoals minderheidsgroepen. Het meten van meta-stereotypen tijdens een voetbalwedstrijd zou relevant kunnen zijn, meta-stereotypen treden namelijk vooral op in situaties waarin men zich beoordeeld voelt door een ander (Gordijn, 2002; Lammers et al., 2008), in dit geval dus een scheidsrechter. Omdat er nog niet zoveel onderzoek is gedaan naar meta-stereotypen en ze nog niet eerder in verband zijn gebracht met de intergroup emotion theory zal worden onderzocht of ze met dezelfde dimensies kunnen worden gemeten als die van stereotypen uit het stereotype content model (SCM; Cuddy, Fiske, & Glick, 2008), die stelt dat de inhoud van het stereotype bepaalt welke emoties en gedragsintenties worden ervaren. Er zijn twee universele dimensies: 1) warmte, de mate waarin de outgroup wordt waargenomen als vriendelijk of sociaal en 2) competentie, de mate waarin de outgroup wordt waargenomen als intelligent of succesvol (Cuddy, Fiske, & Glick, 2007). Uit onderzoek van Ufkes et al. (2011) blijkt dat deze dimensies specifieke emoties kunnen oproepen. Zo kan boosheid worden oproepen in situaties waarin men contact heeft met een outgroup die negatieve intenties zou hebben en laag scoort op warmte. Minachting kan daarnaast worden opgeroepen in situaties waarin men contact heeft met een outgroup die laag scoort op

competentie en die wordt waargenomen als laag in status en macht. Het onderzoeksmodel is vervolgens weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1. Onderzoekmodel waarmee zal worden onderzocht welke emoties en gedragsintenties een negatieve beslissing (later conditie onrecht genoemd) zal oproepen onder de deelnemers. Daarnaast wordt gekeken welke invloed groepslidmaatschap (later conditie groep genoemd) en meta-stereotypen hebben op het effect van een onterechte beslissing op emoties.

Op basis van de besproken onderzoeken kunnen een aantal verwachtingen worden gedaan over de manier waarop voetballers kunnen reageren op een negatieve beslissing van een scheidsrechter tijdens een voetbalwedstrijd. Ten eerste wordt verwacht dat een onterechte beslissing zal leiden tot meer boosheid en minachting dan een terechte beslissing (Hypothese 1a). Daarnaast wordt verwacht dat boosheid, als gevolg van een onterechte beslissing, positief zal samenhangen met normatieve gedragsintenties, maar *niet* met non-normatieve gedragsintenties (Hypothese 1b). Ook wordt verwacht dat minachting, als gevolg van een onterechte beslissing, positief zal samenhangen met non-normatieve gedragsintenties, maar *niet* met normatieve gedragsintenties (Hypothese 1c). Ten tweede wordt een interactie-effect verwacht van groepslidmaatschap en beslissing (terecht vs. onrecht). Er wordt verwacht dat een onterechte beslissing tot meer boosheid zal leiden dan een terechte beslissing en dat het verschil in boosheid tussen beide beslissingen groter zal zijn bij een scheidsrechter van de outgroup, dan bij een scheidsrechter van de ingroup. (Hypothese 2a). Daarnaast wordt verwacht dat een onterechte beslissing tot meer minachting zal leiden dan een terechte beslissing en dat het verschil in minachting tussen beide beslissingen groter is bij een scheidsrechter van de outgroup, dan bij een scheidsrechter van de ingroup (Hypothese 2b). Tot slot wordt voor de *allochtone* deelnemers die met een scheidsrechter van de outgroup worden geconfronteerd verwacht dat de voorspelde interactie van Hypothese 2 verder wordt gemodereerd door negatieve meta-stereotypen. Er wordt verwacht dat als meta-stereotypen over warmte negatief zijn, een onterechte beslissing van een scheidsrechter van de outgroup zal leiden tot boosheid (Hypothese 3a). Tot slot wordt verwacht dat als meta-stereotypen over

competentie negatief zijn, een onterechte beslissing van een scheidsrechter van de outgroup zal leiden tot minachting (Hypothese 3b).

Methode

Deelnemers

In totaal werden er voor dit onderzoek 272 deelnemers geworven. Een aantal deelnemers had het merendeel van de vragen niet ingevuld, zij zijn niet meegenomen in het onderzoek (afvallers, $n=20$). Daarnaast werd de afkomst, autochtoon versus allochtoon, van de deelnemers vastgesteld. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek kan deze worden bepaald aan de hand van het geboorteland van beide ouders. Deelnemers waarvan beide ouders in Nederland zijn geboren werden in dit onderzoek autochtonen genoemd ($n=159$), deelnemers waarvan tenminste één van beide ouders buiten Nederland is geboren werden allochtonen genoemd ($n=65$). Onder de deelnemers van allochtone afkomst bevonden zich 14 Westerse en 51 Niet-Westerse allochtonen. Van 28 deelnemers kon de afkomst echter niet worden bepaald aangezien zij de antwoorden over hun afkomst niet hadden ingevuld, zij zijn niet meegenomen in het verdere onderzoek. In totaal deden dus 224 deelnemers aan dit onderzoek mee, waarvan 203 mannelijke en 21 vrouwelijke voetballers. De leeftijd van deze deelnemers varieerde tussen de 16 en 56 jaar ($M = 24.59$, $SD = 7.71$). Om deel te nemen aan dit onderzoek moesten de deelnemers daarnaast aan een aantal criteria voldoen. Zo konden deelnemers alleen meewerken aan dit onderzoek als ze een minimale leeftijd hadden van 16 jaar en als ze lid waren van een voetbalvereniging die is aangesloten bij de KNVB. Tevens moesten de deelnemers op de dag van de werving een voetbalwedstrijd hebben gespeeld, zodat ze zich het best konden inleven in de vragen van dit onderzoek. Deelnemers die aan deze criteria voldeden en mee wilden werken aan het onderzoek kregen hier niet voor betaald. Daarnaast was deelname aan het onderzoek vrijwillig en anoniem.

Design

In dit onderzoek werd gebruik gemaakt van een 2 (beslissing scheidsrechter: terecht versus onterecht) x 2 (afkomst scheidsrechter: autochtoon versus allochtoon) between-subject (afkomst deelnemer: autochtoon versus allochtoon) design. Om de tweede en derde hypothese van dit onderzoek te kunnen toetsen werd gekeken of de scheidsrechter tot de in- of de outgroup van de deelnemer behoorde. Dit werd gedaan door de autochtone of allochtone afkomst van de deelnemers te vergelijken met die van de scheidsrechter. Als de afkomst van

de deelnemers overeen kwam met die van de scheidsrechter behoorde de scheidsrechter tot de ingroup, als de afkomst echter verschilde behoorde deze tot de outgroup. Een overzicht van alle condities en het aantal deelnemers per conditie is weergegeven in Tabel 2. Bij de derde hypothese werden alleen de outgroup condities gebruikt van de allochtone deelnemers, bij de overige hypothesen werd geen onderscheid gemaakt tussen de deelnemers en werden alle condities gebruikt.

Tabel 2. Aantal deelnemers per conditie groep

Afkomst deelnemer	Conditie: groep				Totaal
	Ingroup		Outgroup		
	terecht	onterecht	terecht	Onterecht	
Autochtoon	45	34	42	38	159
Allochtoon	16	16	17	16	65
Totaal	61	50	59	54	224

Hypothese 1a werd getoetst met een variantieanalyse (ANOVA) met conditie onrecht als onafhankelijke variabele en boosheid en minachting als afhankelijke variabelen. Hypothese 1b werd getoetst middels een mediatieanalyse met als onafhankelijke variabele conditie onrecht, als afhankelijke variabele normatieve gedragsintenties en als mediator de emotie boosheid. Hetzelfde gold voor Hypothese 1c, de afhankelijke variabele was hier echter non-normatieve gedragsintenties en de mediator de emotie minachting. Hypothese 2a werd getoetst met een ANOVA met als onafhankelijke variabelen conditie onrecht en conditie groep en als afhankelijke variabele boosheid. Voor Hypothese 2b gold hetzelfde, echter was de afhankelijke variabele hier minachting. Bij Hypothese 3a en 3b werd tot slot gekeken of bij de allochtone deelnemers in de outgroup conditie het effect uit de mediatieanalyse van conditie onrecht op de emoties boosheid en minachting werd gemodereerd door negatieve meta-stereotypen. Dit werd gedaan met twee regressieanalyses met als onafhankelijke variabelen conditie onrecht en negatieve meta-stereotypen en als afhankelijke variabelen of de emotie boosheid of de emotie minachting.

Procedure

Bij zes verschillende (amateur)voetbalverenigingen in de gemeente Arnhem, Nederland, werden vragenlijsten afgenomen onder de aanwezige voetballers. Het afnemen van deze vragenlijsten vond plaats in de maanden april en mei op voornamelijk de gebruikelijke wedstrijddagen (op zaterdag en zondag). Vlak voor de wedstrijd of in de

rust werden voetballers van zowel de thuisclub als de uit spelende club gevraagd of zij na de wedstrijd een vragenlijst zouden willen invullen. Om het doel van het onderzoek te verhullen werd er bij vermeld dat het ging om een vragenlijst waarmee werd onderzocht hoe voetballers in bepaalde situaties om zouden gaan met dubieuze beslissingen van scheidsrechters. Na de wedstrijd werden de voetballers die mee wilden werken bij elkaar geroepen en werden de vragenlijsten vervolgens, afhankelijk van het weer, op het veld of na het douchen in de kantine ingevuld. In beide gevallen werden de vragenlijsten uitgedeeld en ingevuld in aanwezigheid van de onderzoeker, zodat het individueel invullen van de vragenlijst door de deelnemers werd gewaarborgd. Aangezien er vier verschillende versies waren van de vragenlijst werden de deelnemers random aan één van deze vier versies gekoppeld. Het invullen van de vragenlijst duurde ongeveer 10 minuten.

Materiaal

In dit onderzoek werd dus gebruik gemaakt van een vragenlijst. Deze vragenlijst bestond uit 56 vragen en bevatte zowel open- als meerkeuzevragen. De vragen kwamen gedeeltelijk uit bestaande vragenlijsten en werden zo gecombineerd en geformuleerd dat ze aansloten op het onderwerp van dit onderzoek. Alleen de delen van de vragenlijst die van belang zijn voor de hypothesen zullen worden besproken (Zie Appendix A voor de gehele vragenlijst).

Meta-stereotypen Gebaseerd op onderzoek van Vorauer et al. (1998) kregen de deelnemers de volgende instructie te lezen, waarmee werd gemeten in hoeverre er meta-stereotypen bestonden onder de deelnemers. “Als mensen elkaar voor de eerste keer ontmoeten hebben ze vaak al verwachtingen van elkaar, zonder te weten of deze kloppen of niet. Stel je voor dat je het voetbalveld oploopt voor een wedstrijd en een autochtone scheidsrechter loopt naast je. Welke verwachtingen denk je dat deze autochtone scheidsrechter van jou heeft, voordat hij je echt goed leert kennen?” Vervolgens kregen de deelnemers de stelling: “Ik denk dat een autochtone scheidsrechter mij ... vindt”, waarbij voor 13 items moest worden aangegeven in hoeverre zij het hiermee eens waren op een 6-puntsschaal (1 = *helemaal mee oneens*, 6 = *helemaal mee eens*). Aangezien het om een autochtone scheidsrechter ging en meta-stereotypen alleen kunnen worden gemeten bij leden van de outgroup werden alleen de antwoorden van de allochtone deelnemers meegenomen.

Omdat er nog niet zoveel onderzoek is gedaan naar meta-stereotypen werd gekeken of ze met dezelfde dimensies konden worden gemeten als stereotypen, namelijk warmte en competentie (Cuddy et al., 2007). De items voor deze vragenlijst kwamen uit onderzoeken

van Kamans et al. (2009; n=4) en Fiske (1993; n=9). Om te onderzoeken of ze uit twee dimensies bestonden werd een factoranalyse uitgevoerd met Varimax als rotatiemethode. Er werden twee factoren gevonden met een eigenwaarde groter dan 1, die gezamenlijk 54% van de variantie verklaarden. De 13 items konden zodoende worden onderverdeeld in twee schalen. De warmte en competentie dimensies werden echter niet gevonden, wel bleek er onderscheid te bestaan tussen de positief en negatief geformuleerde items over meta-stereotypen. Om toch onderzoek te kunnen doen naar meta-stereotypen werd bekeken of deze items konden worden samengevoegd in één negatieve schaal, nadat de positief geformuleerde items werden gespiegeld. Dit bleek het geval en met deze schaal werd vervolgens gemeten in hoeverre allochtone voetballers negatieve meta-stereotypen ervoeren. Deze schaal werd *negatieve meta-stereotypen* genoemd en had een betrouwbaarheid van Cronbach's $\alpha = .71$. Items waarmee negatieve meta-stereotypen werden gemeten waren bijvoorbeeld agressief, onvriendelijk, oneerlijk, intolerant en dom. Voor deze schaal werd vervolgens een schaalscore gemaakt door het gemiddelde van de items te berekenen.

Scenario Vervolgens kregen de deelnemers een fictief scenario voorgelegd waarin een wedstrijdverslag werd geschetst tussen twee voetbalverenigingen. In dit wedstrijdverslag nam een scheidsrechter van *autochtone* of *allochtone* afkomst een negatieve beslissing over een actie van één van de verdedigers die een sliding maakte om de voetbal tegen te houden. Deze beslissing kon *terecht* (de verdediger raakte met zijn sliding niet de bal, maar een voetballer, waarna hij geel kreeg) of *onterecht* (de verdediger raakte de bal, maar kreeg toch geel) waardoor er vier verschillende versies ontstonden. De deelnemers werden random aan één van deze condities gekoppeld. Na het lezen van het scenario kregen de deelnemers vier vragen over het scenario die fungeerden als een extra manipulatie (“was de scheidsrechter in het scenario van autochtone of allochtone afkomst?”). Vervolgens werden er vragen gesteld over de emoties en gedragsintenties die de deelnemers door het scenario zouden kunnen ervaren als zij zich zelf in de situatie van de verdediger zouden begeven, de correlaties tussen deze schalen zijn te vinden in Tabel 1.

Manipulatiechecks Er werden twee manipulatiechecks uitgevoerd om te onderzoeken of de terechte en onterechte beslissingen in het scenario ook als dusdanig werden ervaren door de voetballers. Als eerste werd gemeten hoeveel *begrip* de voetballers hadden voor de beslissing van de scheidsrechter. Deze werd gemeten met twee items (“Ik zou begrip hebben voor de beslissing van de scheidsrechter”) en had een betrouwbaarheid van $\alpha = .75$. Daarnaast werd gemeten in hoeverre de voetballers de terechte of onterechte beslissing

zouden *accepteren*. Deze werd gemeten met één item (“Als deze beslissing over mij zelf zou worden genomen zou ik deze beslissing aanvaarden”).

Emoties De emoties die werden gemeten zijn *boosheid* en *minachting*. De voetballers konden op een 6-puntsschaal (1 = *helemaal mee oneens*, 6= *helemaal mee eens*) aangeven in hoeverre zij het eens waren met de stellingen over de emoties die ze zouden kunnen ervaren als de scheidsrechter in het scenario de beslissing over hun zelf zou nemen. Boosheid werd met vijf items gemeten (“Ik zou kwaad zijn op de scheidsrechter”), deze kwamen uit het onderzoek van Jones, Lane, Uphill en Catlin (2005) en had een betrouwbaarheid van Cronbach’s $\alpha=.92$. De emotie minachting werd met vier items gemeten (“Ik zou de scheidsrechter verachten”) en had een betrouwbaarheid van Cronbach’s $\alpha=.90$. Deze items kwamen uit de differential emotion scale van Izard (1977). Voor elk van deze emoties werd een schaalscore gemaakt door het gemiddelde van de items te berekenen.

Tabel 1. Correlaties tussen de gebruikte schalen

Afkomst deelnemers	Gebruikte schalen				
	1	2	3	4	5
Autochtoon					
1. Boosheid	3.19 (1.23)	.65 **	.43**	.23**	
2. Minachting		2.41 (1.13)	.38 **	.55**	
3. Normatieve gedragsintenties			3.10 (1.28)	.25**	
4. Non-normatieve gedragsintenties				1.59 (.93)	
5. Negatieve meta-stereotypen					
Allochtoon					
1. Boosheid	3.45 (1.66)	.87 **	.32**	.35**	.04
2. Minachting		1.91 (1.64)	.34**	.47**	.13
3. Normatieve gedragsintenties			3.15 (1.41)	.64**	-.04
4. Non-normatieve gedragsintenties				2.11 (1.51)	.22
5. Negatieve meta-stereotypen					3.05 (.94)

Noot: in de diagonaal zijn de gemiddelden en standaarddeviaties (tussen haakjes) weergegeven. Negatieve meta-stereotypen werden alleen gemeten onder de allochtone deelnemers en zijn dus niet weergegeven voor de autochtone deelnemers; ** $p < .01$.

Gedragsintenties Tot slot werden de gedragsintenties gemeten. Deze konden worden onderverdeeld in *normatieve* en *non-normatieve gedragsintenties*. De normatieve gedragsintenties werden met drie items gemeten (“Als deze beslissing over mij zelf zou worden genomen zou ik een klacht indienen bij de KNVB”). De betrouwbaarheid van deze

schaal was Cronbach's $\alpha = .69$. Tot slot werden de non-normatieve gedragsintenties gemeten met vier items ("Als deze beslissing over mij zelf zou worden genomen zou ik de scheids slaan"). Deze schaal had een betrouwbaarheid van Cronbach's $\alpha = .90$. Ook bij deze items kon antwoord worden gegeven op een 6-puntsschaal (1 = *helemaal mee oneens*, 6 = *helemaal mee eens*). De schaalcores werden ook hier gemaakt door het gemiddelde van de items te berekenen.

Resultaten

Manipulatiechecks

Om te bepalen of de terechte en onterechte beslissingen in conditie onrecht ook als dusdanig werden ervaren werden twee manipulatiechecks uitgevoerd. In de onterechte conditie zou een beslissing moeten leiden tot minder begrip en acceptatie dan een beslissing in de terechte conditie zou doen. Om dit te onderzoeken werden twee variantieanalyses (ANOVAs) uitgevoerd. In de eerste analyse werden conditie onrecht (terecht of onterecht) en conditie groep (ingroup of outgroup) als factoren meegenomen en begrip als afhankelijke variabele. Het hoofdeffect van conditie onrecht op begrip was significant, $F(1, 217) = 40.69$, $p < .001$, partial $\eta^2 = .16$. Zoals verwacht wekt een onterechte beslissing minder begrip op onder de deelnemers ($M = 3.15$, $SD = 1.47$) dan een terechte beslissing ($M = 4.39$, $SD = 1.40$). Ook het hoofdeffect van conditie groep op begrip was significant, $F(1, 217) = 3.88$, $p = .050$, partial $\eta^2 = .02$. Een scheidsrechter die lid is van de outgroup roept minder begrip op ($M = 3.60$, $SD = 1.56$) dan een scheidsrechter die lid is van de ingroup ($M = 4.02$, $SD = 1.50$). Het interactie effect bleek echter niet significant, $F(1, 217) = .09$, $p = .768$.

In de tweede variantieanalyse werden conditie onrecht en conditie groep weer als factoren meegenomen en acceptatie als afhankelijke variabele. Het hoofdeffect van conditie onrecht op acceptatie bleek significant, $F(1, 218) = 29.06$, $p < .001$, partial $\eta^2 = .12$. Deelnemers gaven, zoals verwacht, aan dat zij een onterechte beslissing minder snel zouden accepteren ($M = 3.56$, $SD = 1.67$) dan een terechte beslissing ($M = 4.65$, $SD = 1.29$). Daarnaast bleek het hoofdeffect van conditie groep op acceptatie marginaal significant, $F(1, 218) = 3.50$, $p = .063$, partial $\eta^2 = .02$. Een scheidsrechter van de outgroup roept minder acceptatie op ($M = 3.92$, $SD = 1.63$) dan een scheidsrechter die tot de ingroup behoort ($M = 4.35$, $SD = 1.49$). Het interactie-effect van conditie onrecht en conditie groep bleek tot slot niet significant, $F(1, 218) = .58$, $p = .447$. Op basis van deze resultaten kan worden

geconcludeerd dat de beslissingen in conditie onrecht het gewenste effect hebben en zodoende als goede manipulaties kunnen worden beschouwd.

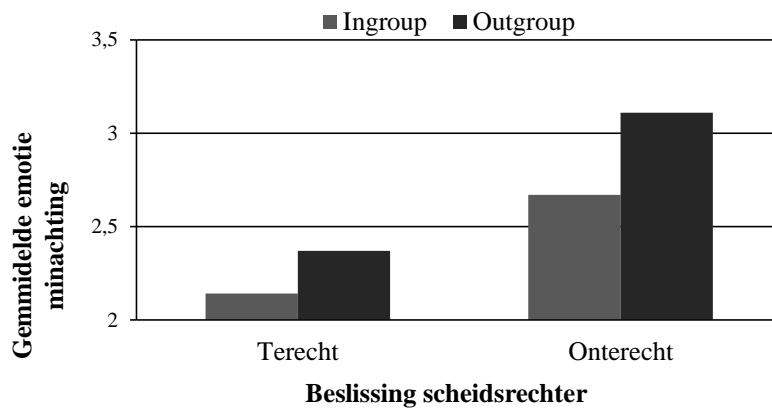
Boosheid en minachting

Om te onderzoeken of een onterechte beslissing inderdaad meer samenhangt met boosheid en minachting dan een terechte beslissing en dat dit effect sterker is bij interactie met leden van de outgroup werden twee ANOVAs uitgevoerd met als factoren conditie onrecht en conditie groep en als afhankelijke variabelen de emoties boosheid en minachting. Als eerste bleek het hoofdeffect van conditie onrecht op boosheid significant, $F(1, 220) = 36.56, p < .001$, partial $\eta^2 = .14$. Zoals verwacht riep een onterechte beslissing meer boosheid op onder de deelnemers ($M = 3.82, SD = 1.28$) dan een terechte beslissing ($M = 2.78, SD = 1.25$). Het hoofdeffect van conditie groep op boosheid was daarnaast niet significant, $F(1, 220) = 1.39, p = .239$. Het interactie-effect van beide condities op boosheid bleek dan ook niet significant te zijn, $F(1, 220) = .16, p = .695$. Bij de emotie minachting bleek het hoofdeffect van conditie onrecht significant, $F(1, 220) = 13.96, p < .001$, partial $\eta^2 = .06$. Het ervaren van een onterechte beslissing riep bij de deelnemers meer minachting op ($M = 2.90, SD = 1.38$) dan het ervaren van een terechte beslissing ($M = 2.25, SD = 1.18$). Het hoofdeffect van conditie groep op minachting bleek marginaal significant, $F(1, 220) = 3.85, p = .051$, partial $\eta^2 = .02$. Minachting werd meer ervaren bij scheidsrechters van de outgroup ($M = 2.72, SD = 1.48$) dan bij scheidsrechters van de ingroup ($M = 2.38, SD = 1.09$). Het interactie-effect van beide condities op minachting bleek niet significant, $F(1, 220) = .36, p = .552$.

Er was echter wel sprake van een dubbel hoofdeffect van de condities onrecht en groep op minachting. Dit effect werd verder onderzocht door middel van een contrastanalyse met vier deviatiecontrasten (terecht-ingroup; onterecht-ingroup; terecht-outgroup en onterecht-outgroup), waarbij de conditie ‘onterecht-outgroup’ werd vergeleken met de gemiddelden van de overige drie condities. Uit de contrastanalyse bleek de conditie ‘onterecht-outgroup’ significant te verschillen van de andere drie condities, $F(1, 220) = 13.94, p < .001$, partial $\eta^2 = .06$. Dit is weergegeven in Figuur 2. Een onterechte beslissing door een lid van de outgroup riep meer minachting op ($M = 3.11, SD = 1.60$) dan een onterechte beslissing door een lid van de ingroup ($M = 2.67, SD = 1.06$), een terechte beslissing door een lid van de outgroup ($M = 2.37, SD = 1.28$) en een terechte beslissing door een lid van de ingroup ($M = 2.14, SD = 1.07$).

Op basis van deze resultaten kan dus worden gesteld dat een onterechte beslissing meer boosheid en minachting oproept onder de deelnemers dan een terechte beslissing.

Hypothese 1a wordt daarmee dus bevestigd. Echter blijkt het verschil in boosheid tussen beide beslissingen niet groter te zijn bij een scheidsrechter van de outgroup dan bij een scheidsrechter van de ingroup, hypothese 2a wordt dus niet bevestigd. Tot slot werd voor minachting gevonden dat deze meer werd ervaren bij een scheidsrechter van de outgroup als deze een onterechte beslissing nam, echter bleek het interactie-effect van conditie onrecht en conditie groep niet significant. Hypothese 2b wordt dus deels bevestigd.

Figuur 2. Grafische weergave van de gemiddelden van de vier deviatiecontrasten uit de contrastanalyse. De terechte of onterechte beslissing van de scheidsrechter van de ingroup of outgroup van de voetballers wordt afgezet tegen de gemiddelde ervaren minachting onder de voetballers.

Gedragsintenties

Allereerst werd onderzocht of conditie onrecht ook van invloed was op normatieve en non-normatieve gedragsintenties en of dit wellicht verschillend was bij leden van de ingroup en leden van de outgroup. Dit werd onderzocht met twee variantieanalyses (ANOVAs) met conditie onrecht en conditie groep als factoren en normatieve of non-normatieve gedragsintenties als afhankelijke variabelen. Als eerste bleek het hoofdeffect van conditie onrecht op normatieve gedragsintenties significant, $F(1, 218) = 15.11, p < .001$, partial $\eta^2 = .07$. Een onterechte beslissing roept meer normatieve gedragsintenties op ($M = 3.48, SD = 1.28$) dan een terechte beslissing ($M = 2.80, SD = 1.27$). Ook het hoofdeffect van conditie groep op deze gedragsintenties was significant, $F(1, 218) = 7.18, p = .008$, partial $\eta^2 = .03$. Bij leden van de outgroup werden meer normatieve gedragsintenties ervaren ($M = 3.34, SD = 1.39$) dan bij leden van de ingroup ($M = 2.89, SD = 1.19$). Het interactie-effect van conditie onrecht en conditie groep was marginaal significant, $F(1, 218) = 3.03, p = .083$, partial $\eta^2 = .01$. Het effect van een negatieve beslissing op normatieve gedragsintenties is sterker voor deelnemers met een scheidsrechter van de outgroup ($M_{\text{terecht}} = 2.89, SD = .16$ versus $M_{\text{onterecht}}$

= 3.83, $SD = .17$) dan voor deelnemers met een scheidsrechter van de ingroup ($M_{\text{terecht}} = 2.73$, $SD = .16$ versus $M_{\text{onterecht}} = 3.10$, $SD = .18$). Ten tweede bleek het hoofdeffect van conditie onrecht op non-normatieve gedragsintenties niet significant, $F(1, 218) = .57$, $p = .452$. Ook het hoofdeffect van conditie groep bleek niet significant, $F(1, 218) = 2.42$, $p = .121$. Het interactie-effect bleek tot slot ook niet significant te zijn, $F(1, 218) = 2.09$, $p = .150$.

Daarnaast werd onderzocht of deelnemers die meer boosheid ervoeren ook meer normatieve gedragsintenties hadden en of dit wellicht verschillend zou kunnen zijn bij leden van de ingroup en bij leden van de outgroup. Dit werd gedaan aan de hand van een regressieanalyse met boosheid, minachting en conditie groep als onafhankelijke variabelen en normatieve gedragsintenties als afhankelijke variabele. Conform de verwachting was het hoofdeffect van boosheid op normatieve gedragsintenties significant, $b = .27$, $p = .003$. Hoe meer boosheid deelnemers ervoeren, hoe meer normatieve gedragsintenties ze hadden. Het hoofdeffect van minachting op deze gedragsintenties was daarentegen niet significant, $b = .14$, $p = .137$. Ook deze verwachting werd dus bevestigd. Daarnaast was het hoofdeffect van conditie groep op normatieve gedragsintenties significant, $b = .36$, $p = .027$. Bij een lid van de outgroup werden meer normatieve gedragsintenties ervaren dan bij een lid van de ingroup. Het interactie-effect van boosheid en conditie groep was niet significant, $b = .30$, $p = .190$.

Tot slot werd onderzocht of deelnemers die meer minachting ervoeren ook meer non-normatieve gedragsintenties hadden en of dit wellicht verschillend was bij leden van de ingroup en leden van de outgroup. Ook dit werd gedaan aan de hand van een regressieanalyse met boosheid, minachting en conditie groep als onafhankelijke variabelen en non-normatieve gedragsintenties als afhankelijke variabele. Als eerste bleek het hoofdeffect van minachting op non-normatieve gedragsintenties significant, $b = .61$, $p < .001$. Volgens verwachting hadden deelnemers die meer minachting ervoeren ook meer non-normatieve gedragsintenties. Daarnaast had ook boosheid een significant effect (negatief) op non-normatieve gedragsintenties, $b = -.18$, $p = .011$. Hoe meer boosheid deelnemers ervoeren hoe minder non-normatieve gedragsintenties ze hadden. Het hoofdeffect van conditie groep bleek echter niet significant, $b = .08$, $p = .563$. Tot slot was het interactie-effect van minachting en conditie groep op non-normatieve gedragsintenties ook niet significant, $b = .02$, $p = .530$.

Mediatieanalyses

Uit de vorige analyses bleek al dat terechte en onterechte beslissingen in de conditie onrecht samenhangen met de emoties boosheid en minachting en met normatieve en non-

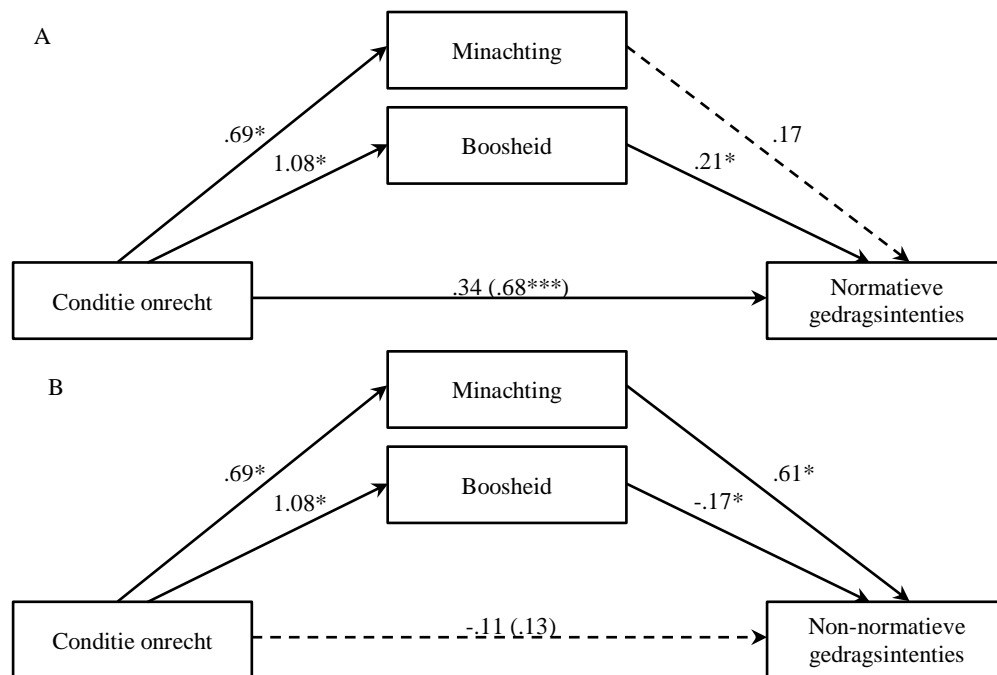
normatieve gedragsintenties. Daarnaast bleek dat boosheid samenhangt met normatieve gedragsintenties en dat minachting samenhangt met non-normatieve gedragsintenties. Om vervolgens te onderzoeken of het effect van conditie onrecht op normatieve gedragsintenties werd gemedieerd door boosheid en het effect van conditie onrecht op non-normatieve gedragsintenties door minachting werden twee mediatieanalyses uitgevoerd aan de hand van de bootstrapping methode van Preacher en Hayes (2008) bij 5000 resamples en een betrouwbaarheidsinterval van 95%.

Als eerste werd gekeken of het effect van conditie onrecht op normatieve gedragsintenties werd gemedieerd door boosheid en minachting. In lijn met de verwachting was het effect van boosheid op normatieve gedragsintenties significant, $b = .21$, $p = .028$, $SE = .09$ en het effect van minachting op deze gedragsintenties niet, $b = .17$, $p = .072$, $SE = .09$. Daarnaast was het indirecte effect van conditie onrecht op normatieve gedragsintenties via boosheid, zoals verwacht, significant, $b = .22$ [.01, .37], $SE = .09$ en het effect van minachting niet, $b = .09$ [-.02, .23], $SE = .06$. Het totale effect van conditie onrecht op normatieve gedragsintenties was significant, $b = .68$, $p < .001$, $SE = .17$. Zoals verwacht verdween dit effect nadat de mediators boosheid en minachting aan de analyse werden toegevoegd, direct effect: $b = .34$, $p = .058$, $SE = .18$ (zie Figuur 3a).

Als tweede werd onderzocht of het effect van conditie onrecht op non-normatieve gedragsintenties werd gemedieerd door boosheid en minachting. Het effect van minachting op non-normatieve gedragsintenties bleek, zoals verwacht, significant, $b = .61$, $p < .001$, $SE = .08$. Ook het effect van boosheid op deze gedragsintenties bleek significant te zijn, $b = -.17$, $p = .027$, $SE = .08$. Daarnaast was het indirecte effect van conditie onrecht op non-normatieve gedragsintenties via minachting volgens verwachting ook significant, $b = .42$ [.20, .70], $SE = .13$. Het indirecte effect via boosheid was ook significant, maar negatief, $b = -.18$ [-.36, -.05], $SE = .08$. Tot slot bleek het totale effect niet significant te zijn, $b = .13$, $p = .411$, $SE = .16$. Het totale effect bleef niet significant nadat boosheid en minachting als mediators aan de analyse werden toegevoegd, $b = -.11$, $p = .435$, $SE = .14$ (zie Figuur 3b).

De analyses laten dus zien dat boosheid een mediërende rol speelt bij het effect van conditie onrecht op normatieve gedragsintenties. Daarnaast blijkt ook dat zowel boosheid als minachting een mediërende rol spelen bij het effect van conditie onrecht op non-normatieve gedragsintenties. Zowel Hypothese 2b als 2c wordt hiermee dus bevestigd. Een onterechte beslissing leidt tot meer boosheid en zorgt daardoor voor meer normatieve gedragsintenties bij de deelnemers dan een terechte beslissing. Als de deelnemers door het waarnemen van een onterechte beslissing naast boosheid ook meer minachting ervaren leidt dit tot het hebben van

meer non-normatieve gedragsintenties dan wanneer de deelnemers een terechte beslissing waarnemen.

Figuur 3. Mediatie-model met boosheid en minachting als mediators. Weergegeven zijn de ongestandaardiseerde regressiegewichten. Het totale effect van de afhankelijke variabele op de onafhankelijke variabele staat tussen haakjes. *** $p < .001$; * $p < .05$.

Meta-stereotypen

Als laatste werden de verwachtingen over negatieve meta-stereotypen getoetst. Dit werd alleen bij de deelnemers van allochtone afkomst gedaan die te maken kregen met een scheidsrechter die tot de outgroup behoorde. Als eerste werd verwacht dat negatieve meta-stereotypen een modererend effect hadden op het effect van conditie onrecht op de emotie boosheid. Dit werd onderzocht aan de hand van een regressieanalyse met conditie onrecht en negatieve meta-stereotypen als onafhankelijke variabelen en boosheid als afhankelijke variabele. Het hoofdeffect van conditie onrecht op boosheid was niet significant, $b = 1.02$, $p = .079$. Daarnaast bleek het hoofdeffect van negatieve meta-stereotypen op boosheid ook niet significant, $b = .56$, $p = .060$. Het interactie-effect was tot slot dan ook niet significant, $b = -.53$, $p = .388$.

Als tweede werd onderzocht of negatieve meta-stereotypen een modererend effect hadden op het effect van conditie onrecht op de emotie minachting. Ook dit werd onderzocht aan de hand van een regressieanalyse met als onafhankelijke variabelen conditie onrecht en negatieve meta-stereotypen en als afhankelijke variabele de emotie minachting. Het hoofdeffect van conditie onrecht op minachting bleek allereerst niet significant, $b = .88$, $p =$

.153. Ook het hoofdeffect van negatieve meta-stereotypen op minachting was niet significant, $b = .59$, $p = .061$. Het interactie-effect bleek tot slot dan ook niet significant te zijn, $b = -.77$, $p = .242$. Aangezien de interactie-effecten van conditie onrecht en negatieve meta-stereotypen op zowel boosheid als minachting niet significant waren werd het modererende effect van meta-stereotypen in het algehele mediatiemodel uit Figuur 3 niet getoetst. Op basis van deze resultaten kon namelijk al gesteld worden dat negatieve meta-stereotypen geen modererend effect hebben op het effect van conditie onrecht op boosheid en het effect van conditie onrecht op minachting bij allochtone deelnemers die te maken krijgen met een beslissing van een lid van de outgroup. Zowel hypothese 3a als 3b worden daardoor dus niet bevestigd.

Discussie

Het doel van dit onderzoek was om te achterhalen hoe een negatieve beslissing van een scheidsrechter door voetballers wordt geïnterpreteerd tijdens een voetbalwedstrijd. Dit werd gedaan door naar de emoties en gedragsintenties te kijken die deze negatieve beslissing zou kunnen oproepen onder de voetballers. Daarnaast werd gekeken of deze emoties verschillend waren voor voetballers van autochtone of allochtone afkomst als zij in aanraking kwamen met een scheidsrechter die tot hun ingroup of outgroup behoorde. Tot slot werd gekeken of en welke rol negatieve meta-stereotypen spelen onder de voetballers van allochtone afkomst die te maken kregen met een onterechte beslissing door een scheidsrechter van de outgroup.

Beschouwing resultaten: emoties en gedragsintenties

Als eerste werd verwacht dat een onterechte beslissing tot meer boosheid en minachting zal leiden dan een terechte beslissing (Hypothese 1a). Uit de resultaten valt af te leiden dat deze verwachting werd bevestigd. Een onterechte beslissing van een scheidsrechter zorgde voor meer boosheid en minachting onder de voetballers dan een terechte beslissing. Dit komt overeen met eerdere onderzoeken van onder andere Mikula et al. (1998) en Van Zomeren et al. (2008), die stellen dat als een situatie als oneerlijk of onterecht wordt geïnterpreteerd dit negatieve emoties kan oproepen, zoals boosheid en minachting. Tevens werd verwacht dat boosheid, als gevolg van een onterechte beslissing, positief zal samenhangen met normatieve gedragsintenties, maar niet met non-normatieve gedragsintenties (Hypothese 1b). De mediatieanalyse liet zien dat deze verwachting deels werd bevestigd. Hoewel een onterechte beslissing voor meer boosheid zorgde onder de

voetballers en daardoor voor meer normatieve gedragsintenties, zorgde boosheid ook voor minder non-normatieve gedragsintenties wat niet werd verwacht. Daarnaast werd verwacht dat minachting, als gevolg van een onterechte beslissing, positief zal samenhangen met non-normatieve gedragsintenties, maar niet met normatieve gedragsintenties (Hypothese 1c). Deze verwachting werd ook bevestigd. Voetballers die als gevolg van een onterechte beslissing van een scheidsrechter minachting ervoeren hadden ook meer non-normatieve gedragsintenties, wat niet gold voor normatieve gedragsintenties. Het resultaat dat boosheid zorgt voor meer normatieve gedragsintenties en minachting voor meer non-normatieve gedragsintenties komt overeen met onderzoeken van onder andere Tausch et al. (2011) en Bar-Tal (2004) en versterkt daarmee het bewijs dat specifieke emoties invloed hebben op specifieke gedragsintenties.

Boosheid bleek in het huidige onderzoek echter niet alleen effect te hebben op normatieve gedragsintenties, maar ook op non-normatieve gedragsintenties: hoe meer boosheid voetballers ervoeren, als gevolg van een onterechte beslissing van een scheidsrechter, hoe minder non-normatieve gedragsintenties ze hadden. Dit resultaat lijkt haaks te staan op eerdere onderzoeken naar de invloed van specifieke emoties op specifieke gedragsintenties. Zo bleek boosheid in het onderzoek van Mackie et al. (2000) juist een positief effect te hebben op agressief gedrag, zoals het aanvallen van een ander, wat in dit onderzoek onder non-normatief gedrag wordt geschaard. Daarnaast bleek uit onderzoek van Bar-Tal (2004) dat boosheid en minachting alleen invloed hadden op respectievelijk normatieve en non-normatieve gedragsintenties en dat deze emoties geen overlap met de andere gedragsintenties vertoonden. Het feit dat boosheid in het huidige onderzoek juist een remmend effect lijkt te hebben op het ervaren van non-normatieve gedragsintenties zou wellicht verklaard kunnen worden aan de hand van onderzoek van Fischer en Roseman (2007) en Weber (2004). Deze onderzoeken stellen namelijk dat boosheid een constructieve emotie is, die zorgt voor het rechtzetten van het onrecht wat men is aangedaan en daarbij tot doel heeft goede relaties te behouden. Op die manier zou het dus een remmend effect kunnen hebben op non-normatieve gedragsintenties, aangezien dit gedrag niet de intentie heeft om goede relaties met anderen te behouden (Fischer & Roseman, 2007).

Beschouwing resultaten: situatie en groepslidmaatschap

Ten tweede werd verwacht dat een onterechte beslissing tot meer boosheid zal leiden dan een terechte beslissing en dat het verschil in boosheid tussen beide beslissingen groter zal zijn bij een scheidsrechter van de outgroup, dan bij een scheidsrechter van de ingroup

(Hypothese 2a). Uit de resultaten valt af te leiden dat deze verwachting niet werd bevestigd. Voetballers ervoeren wel meer boosheid na een onterechte beslissing van een scheidsrechter dan na een terechte beslissing, wat overeenkomt met onderzoeken van Mikula et al. (1998) en Van Zomeren et al. (2008), echter werd boosheid niet meer ervaren als de beslissing werd genomen door een scheidsrechter van de outgroup, dan wanneer deze werd genomen door een scheidsrechter van de ingroup. Dat dit effect niet werd gevonden zou wellicht verklaard kunnen worden door het idee dat boosheid geen betrekking heeft op de outgroup, maar juist op de ingroup. Uit onderzoek van Fischer en Roseman (2007) blijkt namelijk dat boosheid een constructieve emotie is die vooral wordt ervaren in intieme relaties waarbij men enige vorm van controle heeft over de andere persoon. Aangezien deze intieme band vooral voorkomt bij leden van de eigen ingroup en niet bij leden van de outgroup kan boosheid op die manier juist meer worden ervaren als een lid van de ingroup een negatief besluit neemt dan wanneer een lid van de outgroup dit doet, wat voor andere resultaten had kunnen zorgen.

Daarnaast werd verwacht dat een onterechte beslissing tot meer minachting zal leiden dan een terechte beslissing en dat het verschil in minachting tussen beide beslissingen groter zal zijn bij een scheidsrechter van de outgroup, dan bij een scheidsrechter van de ingroup (Hypothese 2b). Deze verwachting werd deels bevestigd. Hoewel een interactie-effect van de beslissing van de scheidsrechter en de groep waartoe deze behoorde uitbleef, bleken ze apart wel van invloed te zijn op minachting. Een onterechte beslissing van een scheidsrechter zorgde namelijk voor meer minachting onder de voetballers dan een terechte beslissing, wat overeenkwam met de onderzoeken van Mikula et al. (1998) en Van Zomeren et al. (2008). Daarnaast riep een scheidsrechter van de outgroup, bij zowel een terechte als onterechte beslissing, meer minachting op onder de voetballers dan een scheidsrechter van de ingroup, wat overeenkomt met eerder onderzoek van onder andere Brown (2008), waaruit blijkt dat het simpelweg categoriseren van anderen als lid van de ingroup of lid van de outgroup al kan leiden tot het ervaren van specifieke emoties.

Dat het interactie-effect uitbleef komt echter niet overeen met de intergroup emotion theory die stelt dat zowel de situatie als groepslidmaatschap van invloed kunnen zijn op emoties en gedragsintenties (Smith, 1993). Daarnaast lijkt dit resultaat ook haaks te staan op het intergroup sensitivity effect van Hornsey et al. (2002), waarbij wordt verondersteld dat kritiek, in dit geval een onterechte beslissing van een scheidsrechter, door een lid van de outgroup minder wordt getolereerd dan kritiek gegeven door een lid van de ingroup. Een verklaring voor dit resultaat zou kunnen zijn dat niet het intergroup sensitivity effect een rol speelt onder de voetballers, maar het black sheep effect. Volgens het black sheep effect

worden aardige leden van de ingroup positiever beoordeeld dan aardige leden van de outgroup en worden onaardige leden van de ingroup negatiever beoordeeld dan onaardige leden van de outgroup (Marques, Yzerbyt, & Leyens, 1988), zodat leden van de ingroup die negatief bijdragen aan de groep deze niet kunnen schaden. Wellicht zou een onterechte beslissing van een scheidsrechter van de outgroup dus niet voor meer, maar juist voor minder negatieve emoties en gedragsintenties kunnen zorgen dan een onterechte beslissing door een lid van de ingroup, aangezien deze de groep zou kunnen schaden. Echter zou het ook kunnen zijn dat de ingroups en de outgroups niet overeenkwamen met de percepties van deze groepen door de deelnemers zelf. Van de 65 allochtone deelnemers identificeerden 31 zich namelijk met het zijn van autochtoon (dus Nederlands), ondanks hun allochtone achtergrond. In dit onderzoek werd hier echter geen rekening mee gehouden en werd aangenomen dat de allochtone deelnemers zich ook het meest zouden identificeren met het zijn van allochtoon. Als zij dus te maken kregen met een scheidsrechter van autochtone afkomst werd deze dus lang niet altijd gezien als een lid van de outgroup, maar juist als een lid van de ingroup, wat de resultaten van dit onderzoek dus kan hebben vertekend.

Beschouwing resultaten: negatieve meta-stereotypen

Tot slot werd bij de allochtone deelnemers verwacht dat als meta-stereotypen over warmte negatief zijn, een onterechte beslissing van een scheidsrechter van de outgroup boosheid oproept (Hypothese 3a). Daarnaast werd verwacht dat als meta-stereotypen over competentie negatief zijn, een onterechte beslissing van een scheidsrechter van de outgroup minachting oproept (Hypothese 3b). Aangezien de warmte en competentie dimensies niet werden gevonden met factoranalyse werden de analyses uitgevoerd met negatieve meta-stereotypen. Echter bleken negatieve meta-stereotypen het effect van een onterechte beslissing van een scheidsrechter van de outgroup op boosheid en minachting niet te modereren. Als allochtone voetballers naast een onterechte beslissing van een scheidsrechter van de outgroup ook negatieve meta-stereotypen waarnamen leidde dit niet tot het ervaren van meer boosheid en minachting. Aangezien het de eerste keer is dat meta-stereotypen in deze context worden onderzocht kunnen hier nog geen duidelijke conclusies aan verbonden worden. Het feit dat de verwachtingen niet werden bevestigd kan wellicht verklaard worden aan de hand van het onderzoek van Spears, Gordijn, Dijksterhuis en Stapel (2004), waaruit naar voren kwam dat mensen zich alleen in lijn met negatieve meta-stereotypen gedragen als zij gemotiveerd genoeg zijn om zich te willen onderscheiden van een bepaalde outgroup. Hoe gemotiveerd mensen zijn hangt vervolgens af van de hoeveelheid vooroordelen die bestaan over hun groep

(Klein & Azzi, 2001) en het feit of mensen deze vooroordelen persoonlijk ervaren omdat zij lid van een bepaalde groep (*persoonlijke meta-stereotypen*, “mensen houden hun tas vast als ik binnen kom in de bus, omdat ik Marokkaan ben”; Kamans et al. 2009). Het zou dus zo kunnen zijn dat de allochtone deelnemers niet gemotiveerd genoeg waren om zich te willen onderscheiden van de outgroup waar de scheidsrechter toe behoorde. Wat ook een rol zou kunnen spelen is allochtone deelnemers de autochtone scheidsrechter niet waarnamen als iemand van de outgroup, maar juist als iemand van de eigen ingroup, aangezien velen van hen zich identificeerden met het zijn van autochtoon in plaats van allochtoon. Echter zou het ook zo kunnen zijn dat zij deze negatieve meta-stereotypen niet ervoeren, omdat het in hun ogen niet zichtbaar was voor de scheidsrechter dat zij allochtoon waren. Tot slot werden de negatieve meta-stereotypen alleen gemeten onder de allochtone deelnemers en niet onder de autochtone deelnemers. Het aantal allochtone deelnemers was erg laag, daarnaast werden alleen die voetballers meegenomen die in aanraking kwamen met een scheidsrechter van de outgroup. Er bleven zo erg weinig deelnemers per conditie over, wat de resultaten van dit onderzoek kan hebben vertekend.

Verbeterpunten en aanbevelingen vervolgonderzoek

In dit onderzoek zijn zowel een aantal sterke als zwakke punten naar voren gekomen. Allereerst werden de deelnemers in een voor hun natuurlijke setting benaderd, waardoor de kans op sociaal wenselijk antwoorden door de deelnemers werd verkleind. Daarnaast werden de deelnemers bij verschillende voetbalverenigingen geworven en hadden de deelnemers verschillende nationaliteiten en leeftijden. Ook werden ze random aan één van de condities gekoppeld, wat er samen met de vorige punten voor heeft kunnen zorgen dat de generaliseerbaarheid naar andere voetbalverenigingen in Nederland wordt vergroot. Echter zijn er ook een aantal zwakke punten te benoemen aan dit onderzoek. Zo werden alleen voor de allochtone deelnemers de meta-stereotypen gemeten. Als ook voor de autochtone deelnemers meta-stereotypen zouden zijn gemeten had dit de kans op betrouwbare resultaten aanzienlijk vergroot, aangezien het aantal autochtone deelnemers veel hoger lag dan dat van de allochtone deelnemers. Wellicht had dit onderzoek dan voort kunnen bouwen op eerder onderzoek van onder andere Vorauer et al. (1998) en Gordijn, Oldenhuis en Otten (2009), waaruit al wel naar voren kwam dat meta-stereotypen kunnen worden gekoppeld aan specifieke negatieve emoties, maar dan bij leden van een hoge status groep (bijvoorbeeld leden van een meerderheidsgroep, in dit geval autochtone voetballers). Daarnaast werd het effect van groepslidmaatschap gebaseerd op het intergroup sensitivity effect die stelt dat

wanneer mensen als groep kritiek krijgen van een lid van de outgroup dit minder getolereerd wordt dan kritiek gegeven door iemand van de eigen ingroup. Echter werden in dit onderzoek alleen de individuele emoties en reacties gemeten als een scheidsrechter van de in- of outgroup een onterechte beslissing nam en niet de emoties en reacties die ze als groep zouden kunnen ervaren. Het intergroup sensitivity effect werd zodoende niet op de juiste manier gemeten, wat de resultaten dus kan hebben beïnvloed. Een ander zwak punt aan dit onderzoek is dat er gebruik is gemaakt van scenario's. Het gebruik van scenario's zou namelijk de externe validiteit kunnen verlagen, aangezien de antwoorden van deelnemers lang niet altijd overeenkomen met de reacties die ze in echte situaties zouden laten zien. Echter blijkt uit onderzoek van Fazio en Towles-Schwen (1999) dat de reacties en interpretaties van mensen zelfs nog sterker kunnen zijn in real-life situaties, vandaar dat alsnog voor scenario-onderzoek is gekozen.

Voor vervolgonderzoek zou het interessant kunnen zijn om de emoties en gedragsintenties die in dit onderzoek zijn gemeten tijdens of na echte voetbalwedstrijden te meten, waardoor betrouwbaardere resultaten worden verkregen. Daarnaast is in dit onderzoek niet meegenomen of de scheidsrechter werd waargenomen als competent of niet. Voor vervolgonderzoek zou het daarom interessant kunnen zijn om te onderzoeken of dit van invloed is op de hoeveelheid minachting onder de voetballers. In dit onderzoek werd daarnaast geen rekening gehouden met de (etnische)groep waarmee de deelnemers zich het meest identificeerden. Dit zou echter wel verschil kunnen maken, aangezien in dit onderzoek naar voren kwam dat niet alle deelnemers van allochtone afkomst zich ook daadwerkelijk identificeren met het zijn van allochtoon, maar juist met het zijn van autochtoon. Daarnaast werd het begrip allochtoon niet ruim genoeg genomen. Dit wil zeggen dat de allochtone scheidsrechter uit het scenario een specifieke allochtone afkomst had, namelijk Turks, terwijl lang niet alle allochtone deelnemers een Turkse achtergrond hadden en deze zodoende dus niet tot de ingroup van de allochtone voetballers behoorde, maar juist tot de outgroup. In vervolgonderzoek zou het begrip allochtoon daarom of ruimer moeten worden genomen, zodat meer deelnemers van allochtone afkomst zich ermee kunnen identificeren, of juist specifieker door alleen deelnemers van een bepaalde allochtone achtergrond te benaderen.

Implicaties theorie

Ondanks de net genoemde zwakke punten van dit onderzoek en het feit dat een aantal van de verwachtingen niet werden bevestigd leveren de resultaten toch relevante inzichten op voor de voetballerij en de bestaande literatuur over de werking van groepsprocessen, emoties

en de daaraan gekoppelde gedragsintenties en negatieve meta-stereotypen. Ten eerste bouwt dit onderzoek voort op eerdere onderzoeken die stellen dat de manier waarop een situatie wordt geïnterpreteerd van invloed is op de emoties en gedragsintenties die mensen kunnen ervaren in die situatie. Uit het huidige onderzoek komt namelijk naar voren dat als een beslissing van een scheidsrechter als onterecht wordt waargenomen dit duidelijk effect heeft op de ervaren emoties en gedragsintenties van de voetballers. Naast de situatie blijkt groepslidmaatschap ook van invloed te zijn op de ervaren emoties van voetballers, al bleek dit alleen te gelden voor de emotie minachting en niet voor boosheid. Tevens is er met dit onderzoek meer bewijs gevonden voor de gedachte dat het ervaren van specifieke emoties kan leiden tot het vertonen van specifieke gedragsintenties: boosheid leidt tot normatieve gedragsintenties en minachting tot non-normatieve gedragsintenties. Daarnaast levert het ook interessante inzichten op door het negatieve effect van boosheid op non-normatieve gedragsintenties, wat nog niet eerder in deze context is gevonden.

Ten tweede is er met dit onderzoek een eerste stap gezet met het koppelen van de intergroup emotion theory aan negatieve meta-stereotypen, zoals dat al langer het geval is bij stereotypen. Ook al kwamen de resultaten niet overeen met wat er werd verwacht en werden de warmte en competentie dimensies van het stereotype content model niet gevonden voor meta-stereotypen leveren de resultaten wel degelijk belangrijke inzichten op. Ten eerste kan het zorgen voor een nieuwe reeks onderzoeken naar meta-stereotypen en de intergroup emotion theory in situaties waarin men al heeft vastgesteld dat hier negatieve meta-stereotypen voorkomen, wat wellicht in de voetballerij moeilijk te meten is omdat er nog niet eerder onderzoek naar is gedaan. Daarnaast kunnen de warmte en competentie dimensies in nieuw onderzoek met meer deelnemers of in situaties waarin meta-stereotypen al wel effect bleken te hebben wellicht wel naar voren komen of zijn ze gewoonweg niet aanwezig bij meta-stereotypen en kan nieuw onderzoek daar meer informatie over verschaffen.

Tot slot is er naar mijn weten nog geen wetenschappelijk onderzoek gedaan die groepsprocessen, zoals die beschreven in de intergroup emotion theory, emoties, gedragsintenties en negatieve meta-stereotypen verbindt met geweld op en rond het voetbalveld in Nederland. Wellicht kan dit onderzoek een begin vormen van een reeks vervolgonderzoeken die meer inzicht proberen te verschaffen in de verschillende emoties die voetballers kunnen ervaren tijdens een voetbalwedstrijd, zodat gedrag in de toekomst beter kan worden voorspelt. De ervaring van boosheid onder de voetballers lijkt dus niet zo erg te zijn, boosheid remt immers de non-normatieve gedragsintenties, we zouden ons dus meer bewust moeten worden van een veel gevaarlijkere emotie, namelijk minachting, die er voor

kan zorgen dat conflicten op het voetbalveld uit de hand kunnen lopen. Door deze bewustwording zouden trainers, scheidsrechter en grensrechters beter kunnen anticiperen op situaties en groepsprocessen op het voetbalveld, waardoor conflicten veel minder snel uit de hand kunnen lopen en dodelijke incidenten, zoals die van grensrechter Richard Nieuwenhuizen, voortaan tot het verleden blijven behoren.

Referentielijst

- Bar-Tal, D. (2004). The necessity of observing real life situations: Palestinian-Israeli violence as a laboratory for learning about social behaviour. *European Journal of Social Psychology, 34*, 677-701. Doi:10.1002/ejsp.224
- Brown, R. (1995). *Prejudice*. Malden, MA: Blackwell Publishers Inc.
- Brown, R. (2008). *Group processes* (2nd ed). Oxford: Blackwell Publishing.
- Brybaert, M. (2006). *Psychologie*. Gent: Academia Press.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (n.d.). Retrieved Februari 6, 2013, from <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/begrippen/default.htm?ConceptID=88>
- Cuddy, A. J. C., Fiske, S. T., & Glick, P. (2007). The BIAS map: Behaviors from intergroup affect and stereotypes. *Journal of Personality and Social Psychology, 92*, 631–648. Doi:10.1037/0022-3514.92.4.631
- Cuddy, A. J. C., Fiske, S. T., & Glick, P. (2008). Warmth and competence as universal dimensions of social perception: The stereotype content model and the BIAS map. *Advances in Experimental Social Psychology, 40*, 61-149. Doi:10.1016/S0065-2601(07)
- Fazio, R. H., & Towles-Schwen, T. (1999). The MODE model of attitude-behavior processes. In S. Chaiken, & Y. Trope (Eds.), *Dual-process Theories in Social Psychology* (pp. 97-116). New York, NY: Guilford Press.
- Fischer, A. H., & Roseman, I. J. (2007). Beat them or ban them: The characteristics and social functions of anger and contempt. *Journal of Personality and Social Psychology, 93*, 103-115. Doi:10.1037/0022-3514.93.1.103
- Fiske, S. T. (1993). Controlling other people, the impact of power on stereotyping. *American Psychologist, 48*, 621-628. Doi:10.1037/0003-066X.48.6.621
- Frijda, N. H., Kuipers, P., & ter Schure, E. (1989). Relations among emotion, appraisal, and emotional action readiness. *Journal of Personality and Social Psychology, 57*, 212–228. Doi:10.1037/0022-3514.57.2.212
- Gordijn, E. H. (2002). *Determinants and consequences of metastereotypes and meta-prejudice*. Vidi Grant Proposal. University of Groningen.
- Gordijn, E. H., Oldenhuis, H., & Otten, S. (2009). *“If that is what you think about us”: reacting to other’s perceived stereotypes as a function of prejudice*. University of Groningen. Unpublished Manuscript.

- Hornsey, M. J., & Imani, A. (2004). Criticizing groups from the inside and outside: An identity perspective on the intergroup sensitivity effect. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30, 365-383.
- Hornsey, M. J., Oppes, T., & Svensson, A. (2002). "It's ok of we say it, but you can't": Responses to intergroup and intragroup criticism. *European Journal of Social Psychology*, 32, 293-307.
- Hornsey, M. J., Trembath, M., & Gunthorpe, S. (2004). "You can criticize because you care": Identity attachment, constructiveness, and the intergroup sensitivity effect. *European Journal of Social Psychology*, 34, 499-518.
- Insko, C. A., & Schopler, J. (1998). Differential distrust of groups and individuals. In C. Sedikides, J. Schopler, & C. A. Insko (Eds.), *Intergroup cognition and intergroup behavior* (pp. 75-107). Mahwah, NY: Erlbaum.
- Izard, C. E. (1977). *Human emotion*. New York: Plenum Press.
- Jaarverslag KNVB 2011/'12. (n.d.). Retrieved Februari 7, 2013, from http://bin617.website-voetbal.nl/sites/knvb.nl/files/KNVB_2012_Jaarverslag/downloads.html
- Julen, J. (2012). Jeugdspelers nu officieel verdacht van doodslag. Retrieved Februari 7, 2013 from <http://www.nrc.nl/nieuws/2012/12/04/amateurvoetballers-nu-officieel-verdacht-van-doodslag/>
- Jones, M. V., Lane, A. M., Bray, S. R., Uphill, M., & Catlin, J. (2005). Development and validation of the Sport Emotion Questionnaire. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 27, 407-431.
- Kamans, E., Gordijn, E. H., Oldenhuis, H., & Otten, S. (2009). What I think you see is what you get: Influence of prejudice on assimilation to negative meta-stereotypes among Dutch Moroccan teenagers. *European Journal of Social Psychology*, 39, 842-851. Doi:10.1002/ejsp.593
- Klein, O., & Azzi, A. E. (2001). The strategic confirmation of meta-stereotypes: How group members attempt to tailor an out-group's representation of themselves. *British Journal of Social Psychology*, 40, 279-293.
- Lammers, J., Gordijn, E. H., & Otten, S. (2008). Looking through the eyes of the powerful. Power (or lack thereof) and metastereotypes. *Journal of Experimental Social Psychology*, 44(4), 1229-1238.
- Mackie, D. M., Devos, T., & Smith, E. R. (2000). Intergroup emotions: Explaining offensive action tendencies in an intergroup context. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 602-616.

- Marques, J. M., Yzerbyt, V. Y., & Leyens, J. (1988). 'The black sheep effect: Judgemental extremity towards ingroup members as a function of group identification'. *European Journal of Social Psychology, 18*, 1-16.
- Mikula, G., Scherer, K. R., & Athenstaedt, U. (1998). The role of injustice in the elicitation of differential emotional reactions. *Personality and Social Psychology Bulletin, 24*, 769-783.
- Oakes, P. J., Haslam, A. S., & Turner, J. C. (1994). *Stereotyping and social reality*. Wiley.
- Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. *Behavior Research Methods, 40*, 879-891. Doi:10.3758/BRM.40.3.879
- Scherer, K. R., Schorr, A., & Johnstone, T. (2001). *Appraisal processes in emotion: Theory, methods, research*. New York, NY: Oxford University Press.
- Smith, E. R. (1993). Social identity and social emotions: Toward new conceptualizations of prejudice. In D. M. Mackie, & D. L. Hamilton (Eds.), *Affect, cognition, and stereotyping: Interactive processes in group perception* (pp. 297–315). San Diego, CA: Academic Press.
- Spears, R., Gordijn, E. H., Dijksterhuis, A., & Stapel, D. A. (2004). Reaction and action: Intergroup contrast in automatic behavior. *Personality and Social Psychology Bulletin, 5*, 605-16.
- Tajfel, H. (1969). Cognitive aspects of prejudice. *Journal of Social Issues, 25*, 79-97.
- Tajfel, H. (1974). Social identity and intergroup behaviour. *Social Science Information, 13*, 65-93. Doi:10.1177?053901847401300204
- Tajfel, H. (1982). Social psychology of intergroup relations. *Annual Review of Psychology, 33*, 1-59. Doi: 10.1146/annurev.ps.33.020182.000245
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33-47). Monterey, CA: Brooks/Cole.
- Tausch, N., Becker, J. C., Spears, R., Christ, O., Saab, R., Singh, P., & Siddiqui, R. N. (2011). Explaining radical behavior: Developing emotion and efficacy routes to normative and non-normative collective action. *Journal of Personality and Social Psychology, 101*(1), 29-48.
- Turner, J. C. (1987). *Rediscovering the social group. A self-categorization theory*. Oxford: Blackwell.

- Turner, J. C., Hogg, M. A., Oakes, P. J., Reicher, S. D., & Wetherell, M. S. (1987). *Rediscovering the social group: A self-categorization theory*. Oxford, UK: Blackwell.
- Ufkes, E. G., Otten, S., van der Zee, K. I., Giebels, E., & Dovidio, J. F. (2011). The effect of stereotype content on anger versus contempt in “day-to-day” conflicts. *Group Processes and Intergroup Relations*, *15*(1), 57-74. Doi:10.1177/1368430211417832
- Van Zomeren, M., Postmes, T., & Spears, R. (2008). Toward an integrative social identity model of collective action: A qualitative research synthesis of three socio-psychological perspectives. *Psychological Bulletin*, *34*, 504-535.
- Vorauer, J. D., Hunter, A. J., Main, K. J., & Roy, S. (2000). Concerns with evaluation and meta-stereotype activation. *Journal of Personality and Social Psychology*, *78*, 690-707.
- Vorauer, J. D., Main, K. J., & O’Connell, G. B. (1998). How do individuals expect to be viewed by members of lower status groups? Content and implications of meta-stereotypes. *Journal of Personality and Social Psychology*, *75*, 917-937. Doi:10.1037/0022-3514.75.4.917
- Weber, H. (2004). Explorations in the social construction for anger. *Motivation and Emotion*, *28*, 197-219. Doi:10.1023/B:MOEM.0000032314.29291.d4
- Wright, S. C., Taylor, D. M., & Moghaddam, F. M. (1990). Responding to membership in a disadvantaged group: From acceptance to collective protest. *Journal of Personality and Social Psychology*, *58*, 994-1003. Doi:10.1037/0022-3514.58.6.994

Appendix A: Vragenlijst

Beste deelnemer,

Voor mijn studie Psychologie aan de Universiteit Twente ben ik voor mijn master Conflict, Risico en Veiligheid op zoek naar voetballers die mij willen helpen met het invullen van deze vragenlijst. Mijn onderzoek gaat over wat voetballers vinden van bepaalde dubieuze beslissingen van scheidsrechters en hoe zij omgaan met deze beslissingen. Je gegeven antwoorden zullen volledig anoniem worden verwerkt. Het gaat hier om jouw mening, dus er zijn geen goede of foute antwoorden. Het invullen van de vragenlijst zal zo'n 10 minuten in beslag nemen.

Alvast bedankt voor je medewerking!

Met vriendelijke groet,

Paulien Hilbrands
Masterstudent Conflict Risico en Veiligheid
Universiteit Twente

De vragenlijst bestaat voor het grootste gedeelte uit meerkeuzevragen, de volgende twee **voorbeelden** zullen aangeven hoe je deze vragen moet invullen.

Voorbeeld 1: antwoorden op een schaal

Als je voetballen leuk vindt, vul je de volgende vraag zo in:

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Een beetje mee oneens	Een beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik vind voetballen leuk	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☒ 6

Voorbeeld 2: "fouten" verbeteren

Als je je toch bedenkt en voetballen helemaal niet zo leuk vindt zet je een kruisje door het "foute" antwoord en vul je het "juiste" antwoord in:

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Een beetje mee oneens	Een beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik vind voetballen leuk	☒ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☒ 6

Geïnfomeerde toestemming

Voordat je met de vragenlijst begint vragen we je het volgende goed door te lezen en akkoord te gaan met deelname aan dit onderzoek.

Ik verklaar hierbij duidelijk te zijn ingelicht over de aard en methode van dit onderzoek, zoals te lezen is in de introductie van de vragenlijst. Ik ben me er van bewust dat de gegevens anoniem zullen worden verwerkt en stem geheel vrijwillig in met dit onderzoek. Ik heb daarbij het recht om deze instemming weer in te trekken zonder dat ik daar een reden voor hoef te geven.

Voor eventuele klachten over dit onderzoek kun je je wenden tot de secretaris van de Commissie Ethiek van de faculteit Gedragwetenschappen van de Universiteit Twente, de heer drs. P.M. Groot (telefoon: 053-4894591; e-mail:p.m.groot@utwente.nl, Postbus 217, 7500 AE Enschede).

Naam deelnemer

Handtekening

P. Hilbrands
Naam onderzoeker

Handtekening

Op de volgende pagina zal de vragenlijst beginnen →

Als eerste zullen er een aantal vragen worden gesteld over je zelf. Je deelname aan dit onderzoek blijft anoniem, maar we zijn in het algemeen benieuwd naar wie er aan ons onderzoek heeft deelgenomen. Bij elk van de onderstaande vragen is maar één antwoord mogelijk.

1. Wat is je geslacht?

- Man Vrouw

2. Wat is je leeftijd? _____

3. In welk land ben je geboren en in welk land zijn je vader en moeder geboren?

a) Jijzelf

b) Vader

c) Moeder

Antillen, Aruba

Antillen, Aruba

Antillen, Aruba

Marokko

Marokko

Marokko

Nederland

Nederland

Nederland

Suriname

Suriname

Suriname

Turkije

Turkije

Turkije

Anders namelijk, _____

Anders namelijk, _____

Anders namelijk, _____

4. Met welke van de volgende groepen identificeer je je het meest? Kies één optie als je je met meerdere groepen identificeert.

Antillianen, Arubanen

Nederlanders

Turken

Marokkanen

Surinamers

Anders namelijk _____

Het antwoord op vraag 4 kun je bij de vragen 5 t/m 10 op de stippelijntjes invullen. Vervolgens kun je deze vragen beantwoorden.

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Beetje mee oneens	Beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
5. Ik vind het aangenaam om _____ te zijn.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
6. Ik denk vaak aan het feit dat ik _____ ben.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
7. Ik ben blij dat ik _____ ben.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
8. Ik vind het belangrijk om _____ te zijn.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
9. _____ delen veel overeenkomsten met elkaar.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
10. _____ lijken veel op elkaar.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6

Als mensen elkaar voor het eerst ontmoeten hebben ze al vaak bepaalde verwachtingen van elkaar, zonder te weten of deze kloppen of niet. In dit onderzoek willen we te weten komen hoe deze eerste verwachtingen een rol spelen op het veld. We willen je daarom vragen om de volgende situatie voor te stellen:

Stel je voor dat je het voetbalveld oploopt voor een wedstrijd en een autochtone* scheidsrechter loopt naast je. Welke verwachtingen denk je deze autochtone scheidsrechter over jou heeft, voordat hij je echt goed leert kennen.

* Van Nederlandse afkomst.

11. Ik denk dat een autochtone scheidsrechter mij _____ vindt.	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Beetje mee oneens	Beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Tolerant	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Niet sociaal	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Pesterig	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Intellectueel	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Vriendelijk	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Hard	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Dom	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Oprecht	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Agressief	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Behulpzaam	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Competent	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Grof	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Oneerlijk	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6

De volgende vragen gaan over je eigen voetbalclub.

12. Van welke voetbalclub ben je lid? _____

13. In welke klasse speel je? _____

14. Wie is jullie grootste concurrent dit seizoen? _____

Hieronder vind je een ingekort verslag over een recent gespeelde wedstrijd. Het verslag gaat over een beslissing van een scheidsrechter. We zijn benieuwd hoe jij in zo'n situatie zou reageren. Lees het stuk daarom goed door en probeer je hierbij voor te stellen dat jij de voetballer bent.

Wedstrijdverslag*

26 januari 2013. Koploper S.G. [REDACTED] speelde vandaag een belangrijke thuiswedstrijd tegen de nummer 2 V.V. [REDACTED]. Het was voor beide ploegen een spannende wedstrijd omdat ze allebei nog in de race zijn voor het kampioenschap [.....]. Na de rust stond het al een tijdje 1 – 1 toen S.G. [REDACTED] kans zag om de aanval in te zetten. De verdediger van V.V. [REDACTED] besloot deze tegen te houden door middel van een sliding, maar zette deze iets te laat in waardoor hij de aanvaller van de tegenpartij onderuit haalde. Scheidsrechter **W. De Jong** zag hier een overtreding en gaf hem geel. Verdediger [REDACTED] baalde van de beslissing, maar de scheids had gelijk.

Of

26 januari 2013. Koploper S.G. [REDACTED] speelde vandaag een belangrijke thuiswedstrijd tegen de nummer 2 V.V. [REDACTED]. Het was voor beide ploegen een spannende wedstrijd omdat ze allebei nog in de race zijn voor het kampioenschap [.....]. Na de rust stond het al een tijdje 1 – 1 toen S.G. [REDACTED] kans zag om de aanval in te zetten. De verdediger van V.V. [REDACTED] besloot deze tegen te houden door middel van een sliding. Hij zette de sliding op tijd in en raakte de bal, scheidsrechter **W. De Jong** zag hier echter een overtreding in en gaf hem geel. Verdediger [REDACTED] baalde enorm want de beslissing van de scheids klopte niet.

26 januari 2013. Koploper S.G. [REDACTED] speelde vandaag een belangrijke thuiswedstrijd tegen de nummer 2 V.V. [REDACTED]. Het was voor beide ploegen een spannende wedstrijd omdat ze allebei nog in de race zijn voor het kampioenschap [.....]. Na de rust stond het al een tijdje 1 – 1 toen S.G. [REDACTED] kans zag om de aanval in te zetten. De verdediger van V.V. [REDACTED] besloot deze tegen te houden door middel van een sliding, maar zette deze iets te laat in waardoor hij de aanvaller van de tegenpartij onderuit haalde. Scheidsrechter **M. Yilmaz** zag hier een overtreding en gaf hem geel. Verdediger [REDACTED] baalde van de beslissing, maar de scheids had gelijk.

Of

26 januari 2013. Koploper S.G. [REDACTED] speelde vandaag een belangrijke thuiswedstrijd tegen de nummer 2 V.V. [REDACTED]. Het was voor beide ploegen een spannende wedstrijd omdat ze allebei nog in de race zijn voor het kampioenschap [.....]. Na de rust stond het al een tijdje 1 – 1 toen S.G. [REDACTED] kans zag om de aanval in te zetten. De verdediger van V.V. [REDACTED] besloot deze tegen te houden door middel van een sliding. Hij zette de sliding op tijd in en raakte de bal, scheidsrechter **M. Yilmaz** zag hier echter een overtreding in en gaf hem geel. Verdediger [REDACTED] baalde enorm want de beslissing van de scheids klopte niet.

(*Afhankelijk van de conditie kregen de deelnemers één van deze vier versies te lezen)

Op de volgende pagina zullen de vragen verder gaan →

Hieronder zullen een aantal vragen worden gesteld over het zojuist gegeven wedstrijdverslag.

15. Welke kaart gaf de scheids in het wedstrijdverslag? _____

16. Wat was de stand in het wedstrijdverslag? _____

17. Was de scheids in het verslag van allochtone of autochtone afkomst? _____

18. Was de sliding in het wedstrijdverslag volgens de regels? _____

De volgende stellingen gaan over de emoties die je zou kunnen ervaren bij de beslissing van de scheidsrechter in het zojuist gegeven wedstrijdverslag. Geef van elk van de onderstaande stellingen aan in hoeverre je het hiermee eens bent.

Als deze beslissing over <i>mij</i> zou worden genomen _____	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Beetje mee oneens	Beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
19. Zou ik dit terecht vinden.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
20. Zou ik dit opvatten als kritiek.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
21. Zou ik begrip hebben voor de beslissing van de scheidsrechter.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
22. Zou ik boos zijn op de scheidsrechter.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
23. Zou ik een gevoel van afkeer ervaren naar de scheidsrechter toe.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
24. Zou ik kwaad zijn op de scheidsrechter.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
25. Zou ik nijdig zijn op de scheidsrechter.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
26. Zou ik de scheidsrechter minachten.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
27. Zou ik geërgerd zijn door de scheidsrechter.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
28. Zou ik pissig zijn op de scheidsrechter.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
29. Zou ik de scheidsrechter verachten.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
30. Zou ik de scheidsrechter walgelijk vinden.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6

De verdediger die in het wedstrijdverslag een gele kaart kreeg baalde van deze beslissing en zou op een aantal manieren kunnen reageren. Geef voor elk van de onderstaande stellingen aan in hoeverre jij je zou kunnen inleven in de reactie van de verdediger.

Ik zou me goed voor kunnen stellen dat de <i>verdediger</i> _____	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Beetje mee oneens	Beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
31. De beslissing van de scheids zou aanvaarden.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
32. De scheids zou uitschelden.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
33. Een klacht zou indienen bij de KNVB.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
34. De scheids na de wedstrijd zou opwachten voor uitleg.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
35. Van het veld af zou stormen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
36. Via de aanvoerder protest zou aantekenen bij de scheids.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
37. Een gesprek zou willen aanvragen met de scheids.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
38. De scheids zou beledigen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
39. De scheids netjes om uitleg vraagt.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
40. De scheids zou slaan.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
41. De scheids zou bedreigen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6

De volgende stellingen gaan over hoe jij *zelf* zou reageren als je in schoenen van de verdediger zou staan. Geef voor elk van de onderstaande stellingen aan in hoeverre jij het hiermee eens bent.

Als deze beslissing over mij <i>zelf</i> zou worden genomen _____	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Beetje mee oneens	Beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
42. Zou ik deze beslissing aanvaarden.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
43. Zou ik de scheids uitschelden.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
44. Zou ik een klacht indienen bij de KNVB.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
45. Zou ik de scheids opwachten na de wedstrijd voor uitleg.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
46. Zou ik van het veld afstormen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
47. Zou ik via de aanvoerder protest aantekenen bij de scheids.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
48. Zou ik een gesprek aan willen vragen met de scheids.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
49. Zou ik de scheids beledigen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
50. Zou ik de scheids netjes om uitleg vragen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
51. Zou ik de scheids slaan.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
52. Zou ik de scheids bedreigen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6

Tijdens een voetbalwedstrijd kan het goed voorkomen dat je de teamgenoten van de tegenpartij niet goed kent. Mensen hebben dan toch vaak verwachtingen over die ander, zonder te weten of deze kloppen of niet. Geef voor de volgende groepen en stellingen aan in hoeverre *jij* het hiermee eens bent.

53. Marokkanen zijn _____	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Een beetje mee oneens	Een beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens	54. Nederlanders zijn _____	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Een beetje mee oneens	Een beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Tolerant	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Tolerant	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Niet sociaal	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Niet sociaal	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Pesterig	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Pesterig	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Intellectueel	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Intellectueel	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Vriendelijk	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Vriendelijk	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Hard	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Hard	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Dom	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Dom	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Oprecht	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Oprecht	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Agressief	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Agressief	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Behulpzaam	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Behulpzaam	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Competent	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Competent	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Grof	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Grof	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Oneerlijk	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	Oneerlijk	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6

55. Turken zijn _____

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Beetje mee oneens	Beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Tolerant	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Niet sociaal	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Pesterig	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Intellectueel	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Vriendelijk	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Hard	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Dom	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Oprecht	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Agressief	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Behulpzaam	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Competent	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Grof	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Oneerlijk	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6

In maart kondigde de KNVB de nieuwe spelregels voor komend voetbalseizoen aan. Graag zouden wij jouw mening willen weten over deze nieuwe maatregelen. Geef voor elk van de onderstaande stellingen aan in hoeverre je het hiermee eens bent.

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Beetje mee oneens	Beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
56. Ik vind het een slecht idee om een speler die geel krijgt voor een overtreding 10 minuten naar de kant te halen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
57. Ik vind het een goed idee om spelers die geweld hebben gebruikt een verplichte cursus te laten volgen voordat zij terug mogen komen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
58. Ik vind het een slecht idee om jonge spelers eerst een spelersbewijs te laten halen voordat zij mogen beginnen met voetballen.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6

Tot slot zullen er nog een aantal overige vragen worden gesteld.

59. Hoeveel procent van de mensen waar jij mee omgaat is van allochtone afkomst?

a) Vriendengroep

b) Teamgenoten

☐ 0 – 20 %	☐ 0 – 20 %
☐ 21 – 40 %	☐ 21 – 40 %
☐ 41 – 60 %	☐ 41 – 60 %
☐ 61 – 80 %	☐ 61 – 80 %
☐ 81 – 100 %	☐ 81 – 100 %

Bedankt voor het invullen van de vragenlijst!

Bedankt!

Dit is het einde van de vragenlijst, bedankt voor je medewerking! Je deelname aan dit onderzoek wordt zeer gewaardeerd.

Dit onderzoek gaat over spelersgedrag tijdens voetbalwedstrijden. De meeste wedstrijden verlopen zonder problemen, toch loopt het bij sommige wedstrijden dusdanig uit de hand dat onderzoek nodig is. Het doel van dit onderzoek is dan ook om te onderzoeken hoe spelers reageren op een terechte of onterechte negatieve beslissing van een scheidsrechter. Daarbij wordt gekeken naar de rol van meta-stereotypen. Dit zijn jouw verwachtingen over hoe een scheidsrechter over jouw groep denkt. Daarnaast zal worden onderzocht of de reacties op zo'n beslissing van een scheidsrechter verschillend zijn voor spelers van autochtone en allochtone afkomst.

In dit onderzoek is een wedstrijdverslag opgenomen die een verloop van een wedstrijd weergeeft tussen twee voetbalclubs. Dit wedstrijdverslag is fictief. Er zijn vier versies van dit verslag die variëren in een terechte en onterechte beslissing en een allochtone of autochtone scheidsrechter. Het gebruik van zo'n fictief scenario biedt de mogelijkheid om op een systematische (experimentele) wijze deelnemers met verschillende situaties te confronteren. Op deze manier kan op een gecontroleerde wijze onderzoek gedaan worden naar de emoties en reacties die kunnen worden ervaren door voetballers na het waarnemen van een negatieve beslissing van een scheidsrechter.

Mocht je nog vragen of opmerkingen hebben over deze vragenlijst of het onderzoek, dan kun je gerust contact opnemen met de onderzoeksleider, Elze Ufkes, via e.g.ufkes@utwente.nl.